

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Investește în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară nr.1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5 “Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: **“Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”**

Beneficiar: **Academia Română**

Numărul de identificare al contractului: POSDRU/159/1.5/S/136077

Raport științific de cercetare doctorală

**Tutore îndrumător:
Prof. Dr. Viorel Panaite**

**Doctorand:
Ioana (Ionescu) Bugău**

București, 2015

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Familii boierești de pe Valea Teleajenului în prima modernitate secolul al XVIII-lea-1858

Tutore îndrumător:

Prof. Dr. Viorel Panaite

Doctorand:

Ioana (Ionescu) Bugău

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului “Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077.

București, 2015

CUPRINS

Introducere	3
Capitolul 1. Elitele – de la general la particular.....	11
Capitolul 2. Organizarea administrativă a județului Săcuieni și importanța Văii Teleajenului în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea	15
Capitolul 3. Elitele din Vălenii de Munte	23
Capitolul 4. Familia Bălăceanu.....	26
Capitolul 5. Familia Filipescu.....	33
CONCLUZII	46

REZUMAT

Cuvinte cheie : boieri, Valea Teleajenului, istorie locală, Vălenii de Munte, teoria elitelor

Lucrarea de cercetare care se prefigurează, are ca domeniu principal istoria locală, evidențiind și elemente ale teoriei elitelor.

Noutatea subiectului constă în faptul că zona în discuție, Valea Teleajenului, deși a fost descrisă în câteva lucrări monografice de referință, nu a beneficiat de o abordare din perspectiva studiului elitelor și a elementelor generale de istorie locală.

Din punct de vedere metodologic, sursele folosite în lucrare sunt atât primare, prin analiza documentelor din arhive, cât și secundare prin cercetările întreprinse în bibliotecile din țară și din străinătate. Am parcurs majoritatea lucrărilor generale care au ca subiect studiul boierimii din țara noastră și am reliefat aspectele cele mai importante, potrivite contextului nostru.

Fiecare dintre capitolele studiului nostru care prezintă istoricul familiilor în discuție, Filipescu, Macovei, Bălăceanu, Mârzea, urmărește să prezinte dintr-o perspectivă cât mai obiectivă evenimentele în care au fost implicate acestea. În cercetare, nu ne-am oprit strict la momentul 1858, când, în urma Convenției de la Paris, rangurile boierești au fost desființate, am adus în contemporaneitate familiile în discuție, prin urmașii și moștenirea pe care au lăsat-o.

Studiul istoriei locale are mai multe direcții, însă noi am considerat potrivit pentru documentare, modul de abordare a acestui domeniu, de către cercetătorii englezi. Ideea lui Hoskins de „landscape archaeology”, deci de „arhelologie peisagistică”, poate fi aplicat și în cazul de față. Ideea de a colinda toate localitățile în care acești boieri pe care i-am prezentat, au avut domenii, au trăit și au construit locuințe impunătoare pentru acele vremuri, ne-a surâs și am parcurs și fotografiat toate elementele de interes.

Mai mult, am fost și la Muzeul Satului „Dimitrie Gusti”, tocmai pentru a vizualiza și locuințele care se păstrează acolo și au fost transportate din zona studiată, tocmai pentru a ne contura o impresie generală despre subiect.

Domeniul elitelor văzut de Gaetano Mosca și Vilfredo Pareto a constituit și modul nostru de a încadra elitele românești din perioada tratată, iar realitățile greco-fanariote au demonstrat, după cum vom vedea în paginile lucrării, au demonstrat acest lucru.

Vechimea județului Saac, subiectul celui de-al doilea capitol al prezentării, este încă incertă, așa cum au concluzionat mai mulți cercetători. Cert este că, reședințele județului, astăzi dispărut, au fost Vălenii de Munte și Bucov. Am realizat o descriere mai amplă asupra primei localități pentru că ne-a interesat în mod deosebit statutul său de vamă cu Transilvania. Numele județului a fost dat de locuitorii transilvăneni care au fugit din Principat, mai ales după 1690. Situația grea a românilor ardeleni, a favorizat o trecere masivă de locuitori din Principatul transalpin către Moldova și Țara Românească.

În fiecare dintre capitolele ulterioare, care se referă strict la familiile în discuție, am încercat să realizăm o analiză atât din punct de vedere al stadiului preliminar al informațiilor, cât și în urma a ceea ce am investigat și descoperit.

Chiar dacă am găsit informații în anumite lucrări care au tratat colateral unul dintre subiecții noștri, cum este cazul Bălăceanu, demersul științific a fost la fel de intens ca și în cazul celorlalte familii. Am coroborat informațiile deja evidențiate cu unele noi, pentru a îmbunătăți cunoașterea cazului și a evidenția, din nou, alteritatea față de acesta.

Fiecare dintre familiile prezentate are particularități dar și elemente generale care se regăsesc în cazul celor mai multe elite. Un lucru am observat cu certitudine, cea mai mare parte a urmașilor boierilor de pe Valea Teleajenului sunt conștienți de statutul pe care l-au avut strămoșii lor și au încercat să revendice, unii au și obținut, avera familiei confiscată de comuniști.